

УДК 332.14:658

Панкова Л.І.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування,
Черкаський державний технологічний університет

Pankova Liudmyla,
PhD in Economic Sciences,
Associate Professor of the Department
of Management and Business Administration,
Cherkasy State Technological University

ГАРМОНІЗАЦІЯ ТА КОНСОЛІДАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ КЛАСТЕРНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНІВ

Панкова Л.І. Гармонізація та консолідація економічних інтересів використання потенціалу кластерної політики регіонів. У статті обґрунтовано доцільність процесів гармонізації та консолідації економічних інтересів суб'єктів формування та використання потенціалу кластерної політики регіонів. Доведено, що результативність процесів гармонізації та консолідації економічних інтересів залежить від ефективності їх оцінки. Систематизовано підходи та інструменти узгодження економічних інтересів. Визначено особливості і сфери вживання методів, використовуваних для оцінки узгодженості економічних інтересів. Рекомендовано модель консолідації та гармонізації економічних інтересів влади, бізнесу та населення у формуванні та використанні потенціалу кластерної політики розвитку регіонів. Наведено загальні етапи проведення оцінки консолідації та гармонізації економічних інтересів влади, бізнесу та населення, серед яких: вибір критерію оцінки, вибір економічних показників для проведення економічного консалтингу, облік динаміки процесів, формування інтегруючого показника.

Ключові слова: економічні інтереси, розвиток регіонів, узгодження, консолідація, гармонізація економічних інтересів, потенціал кластерної політики.

Панкова Л.И. Гармонизация и консолидация экономических интересов использования потенциала кластерной политики регионов. В статье обоснована целесообразность процессов гармонизации и консолидации экономических интересов субъектов формирования и использования потенциала кластерной политики регионов. Доказано, что результативность процессов гармонизации и консолидации экономических интересов зависит от эффективности их оценки. Систематизированы подходы и инструменты согласования экономических интересов. Определены особенности и сферы применения методов, используемых для оценки согласованности экономических интересов. Рекомендована модель консолидации и гармониза-

ции экономических интересов власти, бизнеса и населения в формировании и использовании потенциала кластерной политики развития регионов. Приведены общие этапы проведения оценки консолидации и гармонизации экономических интересов власти, бизнеса и населения, среди которых: выбор критерия оценки, выбор экономических показателей для проведения экономического консалтинга, учет динамики процессов, формирование интегрирующего показателя.

Ключевые слова: экономические интересы, развитие регионов, согласование, консолидация, гармонизация экономических интересов, потенциал кластерной политики.

Pankova Liudmyla. Harmonization and consolidation of economic interests of using the potential of regional cluster policy. The article substantiates the expediency of the processes of harmonization and consolidation of the economic interests of the subjects of formation and use of the potential of the regional cluster policy. It is proved that the effectiveness of the harmonization and consolidation of economic interests depends on the effectiveness of their assessment. It is indicated that assessing the degree of coordination, consolidation and harmonization of interests is a complex concept, since a number of criteria must be used to determine the degree of satisfaction of the needs of a person, enterprise, and management bodies. Systematized approaches and tools for harmonizing economic interests. The features and areas of application of the methods (linear correlation coefficient, correlation index, standard deviation, coefficient of variation, private and group coefficient of elasticity) used to assess the consistency of economic interests are determined. The model of consolidation and harmonization of the economic interests of the authorities, business and the population in the formation and use of the potential of the cluster development policy of the regions, which allows to obtain a solution area, is recommended. The resulting decision area can become the basis for the formation of an effective strategy for consolidation and harmonization of the key interests of clustering in the paradigm of relations “power-business-population”. The general stages of assessing the consolidation and harmonization of the economic interests of the authorities, business and the population are given, among which are: the selection of the evaluation criteria, the choice of economic indicators for economic consulting, taking into account the dynamics of processes, the formation of an integrating indicator. It is proved that in the process of researching the key interests of using the potential of the cluster policy of Ukraine, it is necessary to include in the sequence of this process a logical chain of managerial actions: studying the problems of the market environment generated by the imbalance of key interests; determination of development priorities of the regions of Ukraine; substantiation and implementation of mechanisms for regulating the key interests of clustering.

Key words: economic interests, development of regions, coordination, consolidation, harmonization of economic interests, cluster policy potential.

Постановка проблеми. У світовій економіці відбуваються структурні зміни, дія яких проявляється у відході від традиційних форм взаємодії підприємницьких структур у регіональному просторі та, як наслідок, механізмів реалізації політики регіонального розвитку. Світова практика засвідчує ефективність формування мережових форм взаємодії підприємств, інституційних структур і суспільства, що потребує запровадження сучасних технологій управлінського впливу. Кластерний підхід до регіонального розвитку сприяє активізації регіонального економічного зростання, визначає конкурентоспроможність і стійкість регіональної і національної економік, тому адекватне використання потенціалу кластерної політики – один із пріоритетних напрямів модернізації української економіки.

Кластер є ринковим утворенням і водночас наслідком певної економічної системи. З одного боку, його поява викликана попитом учасників ринку, з іншого – обґрунтуванням необхідності підвищення економічної ефективності, а передусім – інтересами усіх сторін, що беруть участь у цьому процесі [1, с. 185]. Базова проблема ефективного використання потенціалу кластерної політики в тому, як знайти баланс різноспрямованих інтересів суб'єктів кластерних відносин – влади, бізнесу і населення. Вона пронизує всі рівні соціально-економічної системи, є складною та малодослідженою.

Тому особливої актуальності в умовах розвитку вітчизняної економіки набувають процеси гармонізації та консолідації ключових інтересів використання

потенціалу кластерної політики, що вимагає систематизації наукових уявлень про ключові інтереси класифікації, підходи та інструменти узгодження інтересів з погляду довгострокових перспектив розвитку регіону, методичні підходи щодо оцінки ступеня узгодженості економічних інтересів щодо використання потенціалу кластерної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні та практичні питання щодо соціально-економічного розвитку, регіональної політики, питань запровадження новітніх форм спеціалізації та кооперації, у тому числі поширення процесів класифікації, висвітлюються у працях українських учених: О. Амоші, В. Геєця, М. Войнаренка, В. Дубницького, М. Долішнього, Л. Федулової, Л. Чернюка. Наукові погляди сходяться на тому, що найбільш адекватним підходом до стимулювання структурних перетворень та інноваційного розвитку регіональних соціально-економічних систем є реалізація кластерного підходу.

Не досить обґрунтованими залишаються ключові інтереси використання потенціалу кластерної політики та процеси їх гармонізації і консолідації. Визначене завдання необхідно вирішувати комплексно в парадигмі відносин «влада – населення – бізнес».

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження процесів гармонізації та консолідації економічних інтересів використання потенціалу кластерної політики.

Виклад основного матеріалу. В умовах загального визнання та поширення ідей кластероутворення в прак-

тиці регіонального менеджменту ключовим моментом у формуванні кластеру є гармонізація економічних інтересів його учасників, що вимагають обґрунтування з позицій сучасної неокласичної теорії, яка «прагне аналізувати і з'єднувати між собою інституційне середовище, що трактується як сукупність правил гри, які обмежують поле можливих дій для економічних агентів, і інституційні угоди, які позначають різноманітні комбінації видів діяльності в межах цих правил, щоб забезпечити ефективну підтримку виробництва і угод (трансакцій)» [2, с. 83]. Основні положення неокласичної теорії допомагають обґрунтувати доцільність процесів гармонізації та консолідації економічних інтересів суб'єктів формування та використання потенціалу кластерної політики.

Слід зазначити, що результативність процесів гармонізації та консолідації економічних інтересів залежить від ефективності оцінки економічних інтересів.

Дотепер в науковій літературі практично не знайшло відображення розроблення питань про кількісну оцінку ступеня задоволення потреб, про оцінку повноти реалізації економічних інтересів і про критерії оцінки економічних інтересів у процесі консолідації і гармонізації.

Однак під час дослідження взаємодії інтересів хотілося б визначити об'єктивні закономірності такої взаємодії. О.А. Акімова відзначає, що «основним критерієм, що показує ступінь задоволення потреб індивідуумів (відповідно, і їх інтересів) можна визначити показник високого життєвого рівня індивідуумів» [3, с. 25], і поряд з ним виділяє критерії внутрішньої та зовнішньої безпеки, стабільності, низького рівня диференціації суспільства. Про задоволення потреб людей свідчить також рівень споживання, який визначається величиною попиту. Реалізація інтересів бізнесу, серед яких основний – отримання прибутку, здійснюється за допомогою збільшення обсягу продажів; досягнення більш високих темпів зростання; збільшення частки ринку; збільшення прибутку стосовно до вкладеного капіталу; зміни структури капіталу. З метою оцінки реалізації інтересів органів влади визначаються показники економічного зростання, зайнятості, рівня цін і стійкості національної валюти та інші. При цьому мета економічного зростання вважається зазвичай провідною, і її реалізацію пов'язують із зростанням ВВП, ВВП, НД [4, с. 2].

Більшість із зазначених показників можливо представити у вигляді цифрових абсолютних або розрахункових значень. Проте всі вони відображають, і то опосередковано, повноту реалізації економічних інтересів, але не узгодженість, ступінь консолідації та гармонізації інтересів. Оцінити узгодженість інтересів можна на основі загальної формули соціальної ефективності як співвідношення кінцевих отриманих результатів, корисних для населення, і обсягу задіяних ресурсів [5, с. 67].

Оцінка ступеня узгодженості, консолідації та гармонізації інтересів є складним поняттям. Навіть для оцінки задоволення потреб однієї людини необхідно використовувати цілу низку критеріїв: вік, освіта, середній дохід та інші ознаки, що характеризують людину з того чи іншого боку й об'єктивно спричиняють її інтереси. Для підприємства такими критеріями можуть бути: розмір, фаза життєвого циклу самого під-

приємства та товарів, що випускаються, тип ринку, на якому діє підприємство, займана ринкова ніша і інші. Для органів управління: ступінь влади, зумовлений законодавчо закріпленими повноваженнями, достатність фінансової та економічної бази діяльності. Отже, з метою узгодження інтересів і визначення результативності узгодження неможливо вибрати якийсь один узагальнюючий критерій, необхідно враховувати систему критеріїв, які з різних боків характеризують найбільш значущі інтереси економічних суб'єктів. Пріоритетність обраних інтересів у цьому разі може мати місце, однак вона буде мати тимчасовий характер, тільки для цієї ситуації [4, с. 3].

Є такі підходи та інструменти узгодження інтересів:

1. Бюджет як інструмент узгодження інтересів у фінансових відносинах має властивість (через контрольну функцію) відображати в кількісному вираженні процеси, тому фінансові відносини є найбільш вдалою сферою моніторингу та контролю за ступенем узгодження економічних інтересів. Застосування фінансових інструментів для оцінки економічних процесів не є новим. Так, на регіональному рівні найбільшого поширення набули матричні моделі типу міжгалузевого балансу (МОБ), матриці фінансових потоків SAM (social accounting matrix), а також регіональні моделі загальної економічної рівноваги Regional CGE Models (Regional Computable General Equilibrium Models) [6, с. 20].

2. Заслугує також на увагу підхід, запропонований для узгодження інтересів регіонального центру і господарюючих суб'єктів С.Ю. Андрєєвим [7, с. 85–87], заснований на використанні математичного апарату теорії ігор. Відмітна особливість розрахованих ним моделей полягає в розробленні економічних механізмів, що забезпечують рівнодосяжність всіх господарюючих суб'єктів до фінансових ресурсів за узгодження інтересів. Як видно, якогось загального підходу до оцінки узгодженості економічних інтересів немає.

3. Фінансові відносини як сфера узгодження економічних інтересів мають передбачати свої характерні способи і механізми узгодження інтересів. І якщо в економічній системі загалом основними способами є саморегулювання і регулювання за допомогою реалізації заходів економічної політики, то щодо фінансової сфери слід говорити про фінансове регулювання, що знаходить відображення у фінансовій політиці. Фінансові заходи, що вживаються кожним із суб'єктів економіки, ведуть до саморегулювання фінансової системи [4, с. 3].

4. У межах адаптації світового досвіду регулювання та гармонізації економічних інтересів є поширення інструментарію та управлінського досвіду консалтингового бізнесу. Це специфічні методологічні та методичні підходи, що становлять саме інтелектуальну власність цього виду діяльності.

Основні методи, що використовуються під час вирішення завдань оцінки узгодженості економічних інтересів, наведено в таблиці 1. [8, с. 77].

Виявлені особливості методів оцінки ступеня узгодженості економічних інтересів дають змогу зробити висновок про більшу доцільність комплексного застосування цих методів порівняно з їх відокремленим використанням. Перевага комплексного застосування зазначених методів полягає в можливості отримувати

**Особливості і сфери вживання методів, що використовуються
для оцінки узгодженості економічних інтересів**

Метод	Особливості методу	Сфери використання методу, що рекомендуються
Розрахунок лінійного коефіцієнта кореляції	1. Дозволяє отримати характеристику тісноти лінійного зв'язку між економічними інтересами, що погоджуються. 2. Не дозволяє оцінити величину відхилення показника економічного інтересу і-го суб'єкта від середнього значення цієї величини по сукупності суб'єктів – носіїв інтересу. 3. Диференційний характер оцінки	Виділення групи головних (ключових) напрямів управління узгодженістю економічних інтересів на основі встановлення тісноти лінійного зв'язку. Визначення наявності зв'язку між інтересами, що погоджуються, і сили такого зв'язку
Розрахунок індексу кореляції	1. Дозволяє отримати характеристику тісноти нелінійного зв'язку між економічними інтересами, що погоджуються. 2. Не дозволяє оцінити величину відхилення показника інтересу і-го суб'єкта від середнього значення цієї величини по сукупності суб'єктів – носіїв економічного інтересу. 3. Диференційний характер оцінки	Виділення групи головних (ключових) напрямів управління узгодженістю економічних інтересів на основі встановлення тісноти зв'язку, що не має лінійного характеру
Розрахунок середньо-квадратичного відхилення	1. Дозволяє оцінити величину абсолютного відхилення значень показника економічного інтересу від середнього значення. 2. Дозволяє оцінити узгодженість однорідних економічних інтересів. 3. Диференційний і комплексний характер оцінки	Вирішення завдань, пов'язаних з вирівнюванням економічних умов і згладжуванням диспропорцій в розвитку економічних суб'єктів. Оцінка узгодженості інтересів, виражених однаковими вимірниками
Розрахунок коефіцієнта варіації	1. Дозволяє оцінити величину відносного відхилення значення показника економічного інтересу від середнього значення. 2. Дозволяє оцінити узгодженість однорідних економічних інтересів. 3. Диференціальний і комплексний характер оцінки. 4. Наявність встановлених кількісних критеріїв міри варіації узгодженості економічних інтересів	Вирішення завдань вирівнювання економічних умов і згладжування диспропорцій в розвитку економічних суб'єктів. Оцінка узгодженості інтересів, виражених як однаковими, так і різними вимірниками. Деталізація управлінського рішення за погодженням інтересів на основі точнішого виділення міри узгодженості. Визначення кількісної характеристики міри узгодженості і виявлення погоджених і неузгоджених інтересів
Розрахунок приватного коефіцієнта еластичності	1. Характеристика відносної зміни показника задоволеності одного економічного інтересу, вираженого у відсотках, при відносній зміні показника задоволеності іншого економічного інтересу на 1%. 2. Визначення того, в чию користь погоджені і розбалансовані інтереси. 3. Диференційний характер оцінки	Оцінка узгодженості окремих пар інтересів. Наявність факторної залежності між інтересами, що погоджуються. Визначення напрямів розбалансування. Ідентифікація інтересів, що розузгодили, з позицій їх виграшу або збитку від розбалансування
Розрахунок групового коефіцієнта еластичності	1. Характеристика відносної зміни показника задоволеності економічного інтересу, вираженого у відсотках, при спільній зміні всіх показників, що формують його, задоволеності інтересів на 1%. 2. Визначення того, в чию користь погоджено і розузгоджено інтереси. 3. Комплексний характер оцінки	Наявність факторної залежності між інтересами, що погоджуються. Оцінка узгодженості сукупності економічних інтересів. Визначення напрямів розузгодження економічних інтересів. Ідентифікація економічних інтересів з позицій їх виграшу або збитку від розузгодження

більш точні і багатосторонні характеристики узгодженості інтересів на основі підбору інструментів дослідження, що доповнюють один одного та найбільшою мірою відповідають завданням узгодження економічних інтересів [8, с. 77].

Слід зазначити, що в процесі партнерської взаємодії влади, бізнесу та населення дуже важливо, щоб рівень узгодженості усіх груп економічних інтересів був

максимальним. З теоретичного погляду це положення є очевидним, але на практиці досягнення подібного максимуму є складним завданням. Одним із напрямів вирішення зазначеного завдання стає використання формалізованого інструментарію, що дасть змогу в кількісних показниках виміряти рівень узгодженості економічних інтересів і оптимальності стратегії їх консолідації та гармонізації.

Таким чином, доцільно представити модель взаємодії (узгодженості) економічних інтересів використання потенціалу кластерної політики розвитку регіонів у процесі їх консолідації та гармонізації.

Представимо модель таким чином (рис. 1).

В якості базової моделі доцільно використовувати загальновідому Статична модель системного аналізу – модель «чорного ящика». Для цього в деякому зовнішньому середовищі виділимо три суб'єкти, що приймають рішення: S1 – органи влади (комплекс цільових установок влади щодо формування та використання потенціалу кластерної політики розвитку регіонів), S2 – бізнес-спільнота (комплекс цільових установок бізнесу), S3 – населення (комплекс потреб населення). У контексті моделювання D_{S1} може бути представлено сукупністю економічних інтересів влади, а D_{S2} – сукупністю економічних інтересів бізнес-спільноти, D_{S3} – сукупністю економічних інтересів населення. Оскільки обидва суб'єкти знаходяться у взаємодії із зовнішнім середовищем, за логікою моделі «чорного ящика» кожен суб'єкт має «вхід» і «вихід». На вході поточний стан зовнішнього середовища (відповідне цьому статичному зрізу) ініціює комплекс цільових установок для кожного з суб'єктів: S1, S2, S3 – кількість цілей відповідних суб'єктів. $P_{S1} = \{P_{s1}^i\}$, $i = \overline{1, K}$; $P_{S2} = \{P_{s2}^j\}$, $j = \overline{1, L}$; $P_{S3} = \{P_{s3}^m\}$, $m = \overline{1, H}$, де K, L, H – кількість рішень відповідних суб'єктів. На виході суб'єкти генерують набори управлінських рішень, що відображають сукупність економічних інтересів суб'єктів у рамках досягнення надійшли на вхід комплексів цілей – $D_{S1} = \{D_{s1}^i\}$, $i = \overline{1, N}$; $D_{S2} = \{D_{s2}^j\}$, $j = \overline{1, M}$; $D_{S3} = \{D_{s3}^m\}$, $m = \overline{1, T}$, де N, M, T – кількість рішень відповідних суб'єктів.

Сукупність наборів управлінських рішень формує деяку множину D. Висунемо гіпотезу, що всередині нього існує множина Dopt, що утворює оптимальну безліч рішень, в цьому разі оптимальність може бути представлена як «найкращий варіант» сукупності стратегічних управлінських рішень із гармонізації економічних інтересів в напрямі формування та використання потенціалу кластерної політики розвитку регіонів, максимально узгоджених між владою, бізнесом та населенням. Виокремити множину Dopt з D видається можливим при використанні принципу соціального партнерства, а також результатів економічного консалтингу як інструменту узгодження економічних інтересів (консалтингу бізнесу як інструменту вирішення конфліктів в процесах кластероутворення). Результатом рішень з області Dopt буде ефективна стратегія консолідації та гармонізації економічних інститутів у формуванні та реалізації кластерної політики. Графічне представлення моделі показано на рисунку 1.

Під час практичного використання представленої моделі, використовуючи в якості критеріїв принципи формування інноваційної моделі кластерної політики регіонів України, можна виділити область оптимальних управлінських рішень. До таких принципів доцільно віднести: пріоритетність інноваційної діяльності та цілей сталого розвитку регіонів; конкурсний відбір інноваційних проектів; доступність державної підтримки; вимірність цілей інноваційної та кластер-

ної політики; програмний підхід до реалізації інноваційної кластерної політики; цільове використання бюджетних коштів; інтеграція засобів з різних джерел; розвиток інтеграційних процесів міжрегіонального та міжнародного типів. Отримана область рішень може бути використана як база під час формування ефективної стратегії консолідації та гармонізації ключових інтересів кластеризації в парадигмі відносин «влада – бізнес – населення».

Таким чином, представимо загальні етапи проведення оцінки консолідації та гармонізації економічних інтересів влади, бізнесу та населення:

1. Вибір критерію оцінки.
2. Вибір економічних показників для проведення економічного консалтингу.
3. Облік динаміки процесів.
4. Формування інтегруючого показника.

Таким чином, якість запропонованої оцінки залежить від трьох моментів:

1. Вибір критерію оцінки. Критерій повинен ґрунтуватися на об'єктивних законах розвитку державної політики, бізнесу, та потреб населення, відбивати тенденції, характерні для сучасного етапу кластероутворення, з урахуванням специфіки і особливостей розвитку окремих територій.

2. Визначення набору показників, за якими передбачається аналізувати функціонування системи взаємодії влади, бізнесу та суспільства на предмет консолідації та гармонізації економічних інтересів. Неодмінна вимога до цих показників – їх первинність, тобто в наборі не повинно бути показників похідних, які походять один з одного. Склад показників визначається, з одного боку, так, щоб якнайповніше охарактеризувати досліджувану систему, з іншого – слід враховувати ту обставину, що кожен додатковий показник істотно ускладнюватиме аналіз.

3. Формування нормативу, тобто такого порядку руху набору показників діяльності влади, бізнесу та населення, який би забезпечував якнайповніше узгодження інтересів за прийнятим критерієм.

Отже, подальшому дослідженню підлягає конкретизація критерію, за яким вестиметься ця оцінка. Під критерієм в загальному випадку слід розуміти деяку ознаку, на підставі якої робиться оцінка.

Критерієм ефективності консолідації та гармонізації економічних інтересів влади, бізнесу та населення це соціальні та економічні показники оцінки їх балансу та узгодженості.

Якісні та кількісні характеристики економічних інтересів, їх взаємодія динамічні, постійно змінюються в часі, що й змушує систему переходити з одного стану в інший. Отже, зіставити економічні інтереси, виміряти їх взаємовплив на пряму не можна. На наш погляд, саме з цим пов'язані існуючі проблеми кількісної та якісної оцінки консолідації та гармонізації інтересів і те, що ці проблеми до цих пір не мають загальновизнаного рішення. Справа як раз і полягає в необхідності розробки інструментарію кількісної оцінки ступеня узгодженості економічних інтересів. Визначив зазначену систему показників можна формувати зведений індикатор оцінки консолідації та гармонізації економічних інтересів влади, бізнесу та населення.

Оцінки взаємодії бізнесу і влади повинні мати відкритий характер, бути загальновизнаними і спиратися

Рис. 1. Модель консолідації та гармонізації економічних інтересів влади, бізнесу та населення у формуванні та використанні потенціалу кластерної політики розвитку регіонів

на існуючу статистику, данні щодо станів галузевих ринків, рейтинги незалежних експертів, висновки консалтингових фірм. Мета отримання таких кількісних оцінок полягає не в тому, щоб виміряти величину додаткових фінансових впливів, на які повинен розраховувати бізнес, населення, а в тому, що б мати можливість кількісно оцінити «потужність» політики економічного та соціального партнерства влади, бізнесу та населення в системі ефективного формування та використання потенціалу кластерної політики розвитку регіонів.

інструментом у цьому узгодженні має стати процес гармонізації та консолідації ключових інтересів в інноваційній моделі кластерної політики регіонів.

У процесі дослідження ключових інтересів використання потенціалу кластерної політики України необхідно в послідовність цього процесу включати логічний ланцюжок управлінських дій: вивчення проблем ринкового середовища, породжених дисбалансом ключових інтересів; визначення пріоритетів розвитку регіонів України; обґрунтування та реалізацію механізмів регулювання ключових інтересів кластеризації.

Висновок. В економіці України назріла найгостріша потреба в науковому обґрунтуванні, розробленні та реалізації стратегічної мети інноваційного кластероутворення з урахуванням ключових принципів. Зазначена стратегічна мета повинна формувати чітке бачення принципів та ключових інтересів використання потенціалу кластерної політики. У складі головних завдань реалізації визначеної мети повинні бути вирішені питання реальної оцінки інтересів використання потенціалу кластерної політики в процесі їх консолідації та гармонізації.

Влада та населення є суб'єктами у системі складних консолідованих економічних відносин кластерних утворень. Самі інтереси владних структур та населення за своєю природою неоднорідні, що ускладнює проблему збалансованості. У системі ключових інтересів використання потенціалу кластерної політики мають місце такі, як «регіональні інтереси – державні інтереси»; «галузеві інтереси – державні інтереси»; «інтереси бізнесу – інтереси населення» та ін. Реальним

Список використаних джерел:

1. Оксенюк С.Г. Економічний кластер: поняття, сутність, структура, типи // Вісник Хмельницького національного університету 2016, № 2, Том 1, с. 182–188.
2. Менар К. Экономика организаций / Пер. с франц. Под ред. А.Г. Худокормова. М.: ИНФРА-М. 1996. 160 с.
3. Акимов О.А. Взаимодействие экономических интересов государства, предприятий и индивидуумов в налоговой политике: Дис. ... канд. экон. наук: 08.00.01. М., 2001.
4. Михайлюк О.В. Подходы к оценке согласования экономических интересов муниципального уровня // Materials of final international scientifically-practical conference "The Science: theory and practice". Vol. 7. Economic sciences. – Praha: Publishing House "Education and Science" s.r.o.; Prague, Czechia Dnepropetrovsk, Ukraine Belgorod, Russian, 2005. 0,17 пл.
5. Р.А. Белоусов, А.Н. Алисов, В.Г. Афанасьев. Основы научного управления социально-экономическими процессами. М: Мысль, 1989.
6. Vargus E.E., Schreiner D.F., Tembo G., Marcouiller D.W. Computable General Equilibrium Modeling for Regional Analysis. West Virginia University, 1999.
7. Андреев С.Ю. Формирование механизма согласования интересов социально-экономических систем различных таксономических уровней: Дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.05 М., 2002.
8. Белкина Н.А., Слав П.А. Основы измерения степени согласованности экономических интересов / Известия Уральского государственного экономического университета № 2 (34) 2011. С. 58–66.

References:

1. Okseniuk S.H. (2016) Ekonomichniy klaster: poniattia, sutnist, struktura, typy [Economic cluster: concept, essence, structure, types]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho uni-versytetu*, vol. 1, no 2, pp. 182–188.
2. Menar K. (1996). *Ekonomika organizacij* [Organization Economics]. Moscow: INFRA-M, p.160. (Per. s franc. Pod red. A.G. Hudokormova)
3. Akimova O.A. (2001). *Vzaimodejstvie ekonomicheskikh interesov gosudarstva, predpriyatij i individuumov v nalogovoy politike* [Interaction of economic interests of the state, enterprises and individuals in tax policy] (PhD Thesis), Moscow: Gosudarstvennyy universitet upravleniya.
4. Mihajlyuk O.V. (2005). Podhody k ocenke soglasovaniya ekonomicheskikh interesov municipalnogo urovnya [Approaches to the assessment of harmonization of economic interests of the municipal level]. Proceedings of the *The Science: theory and practice (Czechia, Prague)* Vol. 7. Economic sciences. Praha: Publishing House “Education and Science” s.r.o Prague, Czechia – Dnepropetrovsk, Ukraine – Belgorod, Russian.
5. R.A Belousov, A.N Alisov, V.G Afanasev (1989). *Osnovy nauchnogo upravleniya socialno-ekonomicheskimi processami*. [Fundamentals of scientific management of socio-economic processes]. Moscow: Myisl. (in Russian).
6. Vargas E.E., Schreiner D.F., Tembo G., Marcouiller D.W. (1999). Computable General Equilibrium Modeling for Regional Analysis. – West Virginia University.
7. Andreev S.Yu. (2002). *Formirovanie mehanizma soglasovaniya interesov socialno-ekonomicheskikh sistem razlichnykh taksonomicheskikh urovnej* [Formation of a mechanism for reconciling the interests of socio-economic systems of various taxonomic levels] (PhD Thesis), Moscow: Gosudarstvennyy universitet upravleniya.
8. Belkina N.A., Slav P.A. (2011). *Osnovy izmereniya stepeni soglasovannosti ekonomicheskikh interesov* [Basics of measuring the degree of coordination of economic interests]. *Izvestiya Uralskogo gosudarstvennogo ekonomicheskogo universiteta*, vol. 34, no 2, pp. 58–66.